

Ben ik nou echt zo slecht?

(2^e preek in een serie over geestelijke vernieuwing)

*Liturgie zo.mo.23 augustus 2015
te Hardinxveld-Giessendam:*

Gezang 158 (als votum)
Vredegroet van God (Opb.1:4b-5a)
Gezang 165 (als amen)
Lied 457:1 t/m 4
Opwekking 642
Gebed
Lezen: Psalm 51
Psalm 51:1,2
Verkondiging
Psalm 51:3,4,5
De weg die God ons wijst (Ef.4/5)
Psalm 143:1-a,2-m,8-v,9-a
Dankgebed en voorbeden
Inzameling van de gaven
Lied 437:1,2,3
Zegen van God (2 Kor.13:13)

*Liturgie zo.mi. 23 augustus 2015
te Sliedrecht:*

Gezang 158 (als votum)
Vredegroet van God (Opb.1:4b-5a)
Gezang 165 (als amen, 2x)
Gebed
Lezen: Psalm 51
Psalm 51:1,2
Verkondiging
Luisterlied 'lied van berouw'
Geloofsbelijdenis
Opwekking 642
Dankgebed en voorbeden
Inzameling van de gaven
Lied 834:1,2,3 (liedboek-2013)
Zegen van God (2 Kor.13:13)

[1]

Het was wel opvallend, afgelopen week.

Toen ik dinsdagavond nog even een rondje ging fietsen,
stikte het zo ongeveer van de mensen die aan het hardlopen waren,
of – vaak vrouwen – met z'n tweeën stevig aan het wandelen.

Je kon er niet omheen: de vakantietijd loopt op z'n eind.

Ja... maar ik dacht ook: viel het dan zó tegen,
wat de weegschaal bij terugkomst van vakantie aangaf?

Misschien dacht je eerst nog:

die weegschaal is echt kapot, hoor...

want het valt niet mee

om met de waarheid te worden geconfronteerd,

als je `m een tijd lang niet hebt gezien,

of ook niet hebt willen zien (want sorry hoor, maar het is nu vakantie).

Ik las ergens van een bergbewoner
die weinig van de beschaafde wereld had gezien.
“Op een dag liep hij over zijn berg en zag hij een spiegeltje liggen.
Hij had nog nooit eerder een spiegel gezien,
dus toen hij naar zijn weerspiegeling keek, zei hij:
‘Wat krijgen we nu? Als dat geen foto van mijn oude pa is!’

Hij nam de spiegel mee naar zijn huis en was er verguld mee.
Hij borg hem goed op bij zijn persoonlijke spullen.
Ongeveer een week later zocht zijn vrouw naar iets in zijn kast
en trof daar toevallig de spiegel aan.
Ze keek er in en zei:
‘Zo, dat is dus dat lelijke oude wijf waarmee hij mij bedriegt!’¹

Nou, dat is misschien ook wel precies het punt
waarom het onderwerp van vanmorgen/-middag voor ons vaak lastig is.
Ik herinner me uit mijn studententijd de nodige preken
waarin vooral benadrukt werd hoe slecht wij mensen wel niet zijn.
En waarschijnlijk heeft dat er voor gezorgd
dat ik niet zo gauw preek over zonde, en schuld.
Dat kan dan te maken hebben
met de manier waaróp het gebeurde, zonder veel genade.
Maar het kan ook komen
doordat ik het hier liever maar niet over heb,
net als veel mensen vandaag:
kom op, ben ik nou echt zo slecht?

Dan doen we met de Bijbel net als met die weegschaal:
die is niet goed meer hoor,
die is echt aan vervanging toe.

¹ Roy Clements, *Zingen uit ervaring. De hoogte- en dieptepunten van het leven, gezien door het oog van de psalmisten*. Apeldoorn 1997. Pag.37-38.

Terwijl het eigenlijke probleem misschien wel is
dat we grote moeite hebben
om de waarheid over onszelf onder ogen te zien.

Trouwens, wat bij een weegschaal niet werkt,
lukt dan gelukkig wel bij een portretfoto:
voordat we die op facebook zetten,
gooien we er eerst een bewerkingsprogrammaatje overheen
om de ergste rimpels en dergelijke weg te werken.
Maar is dat niet hoe het ook in figuurlijk opzicht vaak werkt?
Eerst onszelf een beetje gladstrijken, oppoetsen...
en dan de complimentjes in ontvangst nemen:
wat doe jij het toch allemaal goed, richting mensen, richting God!

Of we zijn gauw geneigd om anderen te veroordelen,
al dan niet op facebook.
Dat voelt goed: oké ik ben niet perfect,
maar er zijn mensen die toch nog wel heel wat slechter zijn dan ik!

*

[2]

Weet u wie daar ook goed in was? David!
Tenminste de David van ergens in de veertig.
Hij had zijn zaakjes als koning inmiddels goed voor elkaar, Goddank.
En op zekere dag vertelt zijn hofpredikant Natan aan hem een verhaal.

Het gaat over twee mannen in dezelfde stad.
"De ene man was rijk en de andere was arm.
De rijke man had veel geiten, schapen en koeien.
De arme man had maar één lammetje.
De arme man zorgde voor het lammetje

zoals hij zorgde voor zijn kinderen.
Het lammetje liep bij hem in huis rond.
Het mocht eten van zijn bord en drinken uit zijn beker.
En het sliep op zijn schoot.
Want hij hield van het lammetje als van een dochter.
Op een dag kreeg de rijke man bezoek.
Hij wilde een maaltijd klaarmaken voor zijn gast.
Maar hij wilde niet één van zijn eigen dieren slachten.
Daarom pakte hij het lammetje van de arme man,
en maakte daar een maaltijd van voor zijn gast.”²

Nou, als je dit vandaag op facebook zou zetten,
zijn de rapen meteen gaar.
‘Ze moesten die rijke man opknopen’ –
of weet ik wat voor verwensingen er zouden worden geuit.

En Davids reactie doet daar niet voor onder.
Hij wordt pislank, en zegt: ‘afslachten die man –
o nee, nog even wachten,
laat –ie eerst de arme man een hele fixe schadevergoeding betalen.
Mèn, wat een harteloze schurk!’
David is inmiddels weer helemaal in zijn vrome element.
Dit is wel zó in- en inslecht,
dit vraagt om keiharde straf, ‘zo waar de HEER leeft’.³

Ja, hijzelf had dan een hele tijd terug eens *een slippertje* gemaakt,
met een getrouwde vrouw, Batseba...
Maar dat had hij allemaal zo goed mogelijk opgelost,
ze waren nu zelfs met elkaar getrouwd
en genoten samen van een gezonde baby.

² 2 Sam.12:1-4, volgens de BGT

³ 2 Sam.12:5-6

Ja, het was wel wat ingewikkelder geweest dan David had gehoopt.

Waarom moest Batseba nou meteen zwanger worden?

Anders had er geen haan naar gekraaid,
haar man Uria zat toch ver weg als officier in het leger.

Nou ja, als Uria nu even naar huis werd gehaald, voor 't één of ander,
hij zou blij zijn dat hij zijn vrouw weer zag,
en vast en zeker met haar naar bed gaan.

Nou, niet dus.

Man, waarom wilde Uria nou niet een beetje meewerken,
dan was alles zoveel makkelijker geweest, voor alle partijen.

Maar zelfs toen David hem dronken had gevoerd,
bleef Uria de dappere soldaat
die niet – terwijl zijn maats in gevecht gewikkeld waren –
zelf wilde genieten van de liefde.

Nou ja, toen had er niets anders op gezeten
dan de beste man op de meest eervolle wijze
te laten omkomen in de strijd:

als een held die helemaal voorop ging

en dus het meeste risico liep...

stoere officier zeg,

kun je een prachtig verhaal over houden op zijn begrafenis!

Ach, en die enkeling die beter wist,
die zou echt wel zijn mond houden,
anders zou met hem ook korte metten worden gemaakt natuurlijk,
het was nu wel duidelijk
dat David nergens meer voor terugschrok.

Ja, kunt u dat zich eigenlijk wel voorstellen,

een David die dus zó slecht was?

Dat hij zó dacht, dat hij zó deed!

Wat valt hij je dan tegen, of niet?
Is dit nou die 'man naar Gods hart',
zoals hij altijd wordt genoemd?
Met zijn mooie psalmen over de grootheid van God enzovoorts...
Tututut...

Maar wacht, als je zó reageert,
sta je dan eigenlijk niet op één lijn met David,
in zijn keiharde oordeel over die rijke
die dat lammetje van die arme had afgepakt?
En keert God zich dan via zijn profeet ook niet tegen jou, en tegen mij,
als een donderslag bij heldere hemel:
jij bent die man, jij bent die vrouw!

Ja, wordt het dan tóch niet eens tijd
om dát met elkaar weer onder ogen te zien?
Misschien zit er wel meer waarheid in die weegschaal van de Bijbel
dan wij willen weten.

Er is een tijd geweest (zo zei ik vorige week)
dat met veel meer ontzag gesproken werd over God.
Maar dat was ook de tijd
dat mensen zich veel dieper bewust waren van zonde en schuld.
Denk alleen maar aan een Luther
die er persoonlijk lange tijd zwaar onder gebukt ging.

Dan hoef je nog niet eens zulke extreme uitglijders
te hebben gemaakt zoals David.
Maar juist als je weer onder de indruk komt
van de grootheid van God, besef je óók:
dan heb ik, uit mezelf, geen been meer om op te staan.
O God, wees mij zondaar genadig!

En juist dat blijkt dus de weg te openen
voor een geestelijke vernieuwing,
een heuse Reformatie of Opwekking,
in je persoonlijke leven,
en dat van de kerk.

*

[3]

Niet voor niets loopt Psalm 51 daar ook op uit (vers 20-21).

Waarschijnlijk zijn die laatste verzen niet van David,
in zijn tijd was Jeruzalem namelijk beslist geen bouwval.
Je merkt ook dat in die laatste verzen
meer een soort algemene toespitsing van de psalm wordt gegeven:
het gaat niet meer over *mij*, over *ik*,
maar over *men* (laatste regel van de psalm).

Maar kennelijk heeft Gods volk later beseft:
voorspoed, herstel van de stad,
en vooral ook een leven waarin mensen zich weer helemaal,
in hun geheel, geven aan God...
dat komt er alleen langs deze weg,
zoals die in Psalm 51 beschreven is.

Waarmee tegelijk gezegd is:
dit gaat dus niet alleen over David, dit gaat over ons allemaal.
Ben ik echt zo slecht? Nou en of, je moest eens weten!

En wat is het dan een verademing
dat dit niet van bovenaf wordt afgekondigd:
slik dit nou maar.

Maar dat hier een ervaringsdeskundige spreekt,
die het vóór alles heeft over zichzelf,
maar dan daarin ook ons allemaal verder helpt:
Zijn herstel is *onze* hoop, zegt –ie in vers 15.

‘David: jij bent die man’, zei Natan.

En in één klap wist hij: Natan heeft gelijk,
of liever: *God* heeft gelijk.

Dat is ook wat David belijdt, in Psalm 51 (vers 2, berijmd):

“Uw woord is waar, uw vonnis is rechtvaardig.”

Wat ik gedaan heb, het verjaart nooit.

En ook al kraait er geen haan meer naar,
voor God is het nog steeds in- en in-slecht.⁴

En waarom dan?

Omdat David een slippertje heeft gemaakt?

Of zelfs omdat David bloed aan zijn handen had, met de dood van Uria?

Dát is hoe *wij* doorgaans denken over zonde.

Dan gaat het om een bewuste, opzettelijke daad
waarin je een duidelijk gebod overtreedt.

Daar kunnen wij weldenkende mensen nog enigszins mee leven, hè?

Dan ligt het heel duidelijk,

en weet je ook precies dat je *goed* zit

als je *geen enkel* gebod overtreden hebt.

Hé, zeg je dan, ik pleeg geen overspel!

Of, eh, nou ja, ik ben inderdaad een keer vreemd gegaan

maar dat heb ik God beleden,

en ik heb tenminste niemand vermoord.

Maar David beseft, na Natans preek:

⁴ 2 Sam.11:7c

er is veel méér aan de hand dan mijn overspel, en die moord.
En dat zit `m vast op twee dingen.

Allereerst: deze zonden zijn niet maar mensen aangedaan, maar God!
Tegen u, tegen u alleen heb ik gezondigd (vers 6a).
Nou, natuurlijk zondigde David ook tegen Batseba, tegen Uria,
en ook tegen het volk dat hij liet geloven in een leugen.
Maar dit is wat elke verkeerde daad ten diepste is:
zonde tegen God, en tegen God alleen.

Waarom? Luister maar hoe Natan het tegen David zei:
God heeft je zo ontzaglijk veel gegeven,
Hij heeft je gered uit de greep van Saul (de greep dus van het kwaad),
Hij schonk je al het geluk van de wereld,
en als jij daar anders over zou denken
had Hij je nog wel meer willen geven!
Dus waarom, David? Waarom?⁵

Hier klinkt een bedrogen echtgenoot, maar dan in de persoon van God.
Ik ben toch alles voor je, Ik dóe toch ook alles voor je,
zeg maar waar Ik in tekort geschoten ben?
Toch in helemaal niets!

Ja, al zóu je allerlei dingen tekortkomen in je leven, dan nog.
Lang geleden had ene Jozef, de lievelingszoon van Jakob,
van zijn 17^e tot zijn 30^e een leven dat niet bepaald was
om naar huis te schrijven.
Ver weg van zijn oude vader, mishandeld en verkocht door zijn broers,
uiteindelijk lijkt hij zijn leven te moeten gaan slijten als slaaf.
En dan is daar de vrouw van zijn meester,
die hem dag in dag uit het bed in probeert te krijgen.

⁵ 2 Sam.12:7-9

Zou het niet heel goed te begrijpen zijn,
als Jozef daarin mee zou gaan?
Maar hij doet het niet,
zelfs zó hardnekkig weigert hij dat de vrouw zich tegen hem keert
en hij in de gevangenis belandt.

Waarom? Waarom gaf hij niet toe?
Wel, Jozef zegt: hoe zou ik dit doen, en zondigen tegen...
niet tegen uw man, ofzo, maar: tegen God!⁶
Dat kán hij niet over zijn hart verkrijgen.
Want God, God is hem alles.
Dat gelooft hij, en dat merkt hij ook, zelfs in dat vreemde land:
God laat hem niet in de steek,
hoe beroerd het leven voor hem ook verloopt.⁷

Nou, en bij *David* was allang alles ten goede gekeerd,
het ontbrak hem werkelijk aan niets!
En toch gaat *hij* voor de bijl..
Daarom beseft David ineens, als Natan hem dit voorhoudt:
'Ik heb gezondigd tegen de HEER'.
Er is meer aan de hand dan mijn overspel, en die moord.
Want ik heb mijn God enorm veel verdriet gedaan,
en op het hart getrapt.

Ja, en behalve dat is er nog iets, David zegt:
"Ik was al schuldig toen ik werd geboren,
al zondig toen mijn moeder mij ontving..." (vers 7)
Natan heeft het er niet over gehad, en toch is dit hoe David het ziet.
Verbaas je je erover
dat nota bene een man als hij zo diep kan zinken?

⁶ Gen.39:9

⁷ Gen.39:2

David ook.

Hij schrikt zich lens, als hij in de spiegel kijkt:
ben ik nou echt zo slecht?

Dit is niet te verklaren door één moment van onoplettendheid...
even niet heel dicht leven bij God...

ja, dat zou die *one-night-stand* met Batseba nog kunnen verklaren,
hoewel...

waarom heeft David überhaupt tijd om uit te rusten
en zijn oog te laten vallen op een mooie vrouw
terwijl zijn leger net weer ten strijde getrokken is?
Normaal trok hij altijd mee.

Het lijkt erop dat de macht David langzamerhand
toch naar het hoofd gestegen is:

hij laat anderen het zware werk doen,
mensen vliegen voor hem als hij een mooie vrouw ziet,
alles draait meer en meer om hemzelf...

Kijk, en zoiets komt echt niet van de ene op de andere dag.
Bovendien, als David dan zo'n man naar Gods hart was,
dan zou hem dit toch nooit overkomen, dat hij zó afgegleden is?
Kennelijk is het niet alleen de heilige Geest die hem bezielt
(zoals je kunt opmaken uit vers 13b),
maar zit er ook diep in hem een bron van onreinheid en kwaad.

En als we eerlijk zijn, zit dat ook heel diep in ons.

Tot allerlei slechte dáden komt het niet eens altijd, meestal niet zelfs,
maar als je je dromen er eens op nakijkt, of je gedachten, je verlangens...
moet je dan ook niet schrikken van jezelf?

Ben ik nou echt zo slecht? Ja, kennelijk wel.

Zó slecht dat ik dit met wat goed gedrag
nooit en te nimmer compenseer, of ook wegpoets. (vers 18)

Zoals Paulus ging beseffen,
 toen hij Christus en zijn genade leerde kennen:
 hoezeer ik me ook inzet voor het goede,
 het kwaad blijft in mij aanwezig.⁸

Dit is echt onherstelbaar, wat mijzelf betreft!

Ik ben alleen te redden
 als God mij met heel mijn hebben en houden
 onder een douche van een hemelse reiniging zet,
 mij hoogstpersoonlijk schoonwast van alle schuld (vers 4,9,11).

En het kan alléén nog wat worden met David, en met mij,
 als God mij een heel nieuw hart geeft,
 weer helemaal gaaf, en zuiver (vers 12).

Ben ik nou echt zo slecht?

Ja, zelfs zo dat God helemaal overnieuw moet beginnen met mij!

*

[4]

Ja, en toch hè... wordt het beeld zo niet erg zwart?

Ik moet zeggen dat ik persoonlijk blijf aanhikken
 tegen boete-preken zoals in de tijd van de Grote Opwekking.

Iemand die hier enorm bekend mee is geworden, is Jonathan Edwards.

Tot op vandaag heeft hij veel invloed op allerlei Amerikaanse predikers.

Op een zondag in 1741 preekt Edwards
 voor een kritisch publiek.

⁸ Rom.7

Een groep christenen die heeft gehoord
dat er elders in het land sprake is van een geestelijke opwekking.
Nou, daar moeten zij niet veel van hebben.
Zij leven toch keurig volgens de tien geboden?
Maar toch willen ze er wel eens meer van weten,
en dus nodigen ze Jonathan Edwards uit.

Hij preekt over 'zondaren in de handen van een toornig God'.
Al snel beginnen allerlei mannen en vrouwen in de kerk
te steunen en te zuchten.
Sommigen vallen op de grond
of klemmen zich wanhopig aan de pilaren vast.
Waarom?
Edwards houdt de mensen voor
dat ze onmogelijk kunnen bestaan voor de heilige God.
Hij zegt letterlijk: "De God die u boven de afgrond van de hel vasthoudt
(...) is met afgrijzen over u vervuld."⁹

Dergelijke verhalen zijn trouwens ook van hier bekend, wist u dat?
Een enorme opwekking kwam er, daar in Amerika
maar ook hier in de Alblasserwaard.

Maar hoe graag ik dat ook vandaag zou zien,
ik weet niet of dít nu de manier is
om mensen te confronteren met hun schuld voor God.
Hij is namelijk niet met afgrijzen over u vervuld,
hoe erg het ook met u gesteld is.
Nee, zó lief had God de wereld
dat Hij Zijn enige Zoon gegeven heeft
opdat een ieder die in Hem gelooft, niet veroordeeld wordt
maar eeuwig leven heeft.¹⁰

⁹ Aad Kamsteeg, *Dit is mijn passie. Hartstocht voor God*. Barneveld 2005. Pag.29.

Wat een wonder: zó door en door slecht zijn, vanuit jezelf,
en dan zó vol liefde en bewogenheid gezien worden door God!

Zoals dat ook al bij David zichtbaar wordt.

'Ik heb gezondigd tegen de HEER', zegt hij na Natans preek.

En wat is Natans éérste reactie:

'De HEER vergeeft u die zonde, u zult niet sterven'.¹¹

Nee, daarmee is de kous voor God niet af,
David zal het nog op allerlei manieren gaan voelen,
de rest van zijn leven moet hij de vreselijke gevolgen van zijn zonde
onder ogen zien.

Maar dit staat voorop!

En maakt dát dan niet, dat David vervolgens Psalm 51 kan dichten?

Hij had ook kunnen zeggen:

nou, daar kom ik dan nog genadig van af...

gelukkig, er is toch vergeving!

Maar het lijkt er eerder op hij juist door deze goedheid van God
nog dieper bij zichzelf naar binnen wil kijken,
en van daaruit Psalm 51 dicht.

Nu hij dit weer geproefd heeft van God,

smaakt dat naar meer, veel meer,

zoals hij eerder zó dicht geleefd heeft bij Gods hart!

Maar hoe meer hij God zoekt, in zijn trouw, zijn erbarmen (vers 3),
des te meer verlangt hij ook naar een algehele reiniging,
en ontdekt hij:

maar dan moet God mij wel binnenste buiten keren,

¹⁰ Joh.3:16

¹¹ 2 Sam.12:13

want het zit echt door alles heen,
ja het zit zo diep dat het alleen nog door Hem hersteld kan worden.

Zie je?

Dit is geen onderwerp, en geen psalm,
om je helemaal de grond in te trappen.

Dit is een onderwerp, en een psalm,
die je juist kan helpen om dichter bij God te komen, veel dichter.

Ja, het mes moet er diep in,
maar je krijgt er een eindeloze vreugde voor terug (vers 14),
je hart zal volstromen met Gods goedheid
zodat je mond er van overloopt (vers 17).
Je kunt er gewoon niet meer over uit.

Zoals een collega van mij uit de PKN vertelt over zijn bekering,
in de krant van afgelopen maandag.

Hij vertelt hoe het op een gegeven moment
bij hem insloeg als een bom: God bestaat!

En de kamer waar hij in zat, baadde in een bad van wit licht
op het moment dat hij zijn hart openstelde.

Hij werd vervuld met een enorme blijdschap.

Hij ervoer, wat wij zongen aan het begin van deze dienst:

Als een hert dat verlangt naar water
zo verlangde mijn ziel kennelijk naar U.

Ja, U alleen kunt mijn hart vervullen, mijn aanbidding is voor U!

In feite de preek van vorige week:

deze man werd overtuigd van Gods grootheid.

Maar daar bleef het niet bij.

Een paar maanden later las hij een boek over Luther.

En hij vertelt: "Daar kwam opnieuw, met een enorme kracht,
het besef dat Christus het voor mij heeft gedaan.

Een bevrijdende ontdekking.

De zwaarte van schuld en het besef het altijd zelf te moeten doen
waren daarvóór nog niet weg."¹²

Kijk, dat is waar het *vanmorgen/-middag* over gaat.

En wat geeft juist dat dus vaste grond onder de voeten.

Dat je de zwaarte van je schuld niet wegpoetst,

dat je ook niet voortdurend denkt

het zelf allemaal goed te moeten doen voor God, of voor de mensen.

Maar dat je eindelijk een weg weet met je schuld,

naar God, naar Christus.

Zoals David het belijdt in vers 16a:

“U bent de God die mij redt.”

Ja, het doet pijn, deze ontmaskering.

En toch, dit is mijn redding, zo word ik weer vrij.

Vrij om lief te hebben, en goed te doen,

niet meer in eigen kracht

maar in die van God en zijn heilige Geest.

*

[5]

Laat dit een aanmoediging zijn voor ons allemaal, *vanmorgen/-middag*.

Ben ik nou echt zo slecht?

Ja, durf er maar eens even wat langer naar te kijken,

over na te denken,

de weg terug te gaan van je verkeerde daden, of gedachten,

naar: waar komt dat nou eigenlijk vandaan?

Wat zit er kennelijk aan rottigheid in me?

¹² Interview met Guus Labooy in *Nederlands Dagblad*, 17 augustus 2015, pag.2

Schrik niet terug voor wat je dan ziet,
maar belijdt het, voor God en de mensen.
En weet: op hetzelfde moment zijn je zonden door Hem vergeven.

Want God, Hij verlangt naar je.
En Hij rust niet, kijk maar naar David,
voordat je Hem weer recht in de ogen kan kijken.
En je niet langer gebukt gaat onder een enorme last.
Maar weer als van ouds, of zelfs nog veel meer,
of misschien wel voor 't eerst mag ervaren wat het is:
Zijn genade en vrede voor jou,
en de kracht van Zijn liefde ín jou.
Het maakt je tot een compleet ander mens.
En de hele gemeente leeft er door op.
Amen.

Hardinxveld-Giessendam, Jan Meijer
19 augustus 2015